

Aritmetik Ortalama

n tane sayının toplaminin **n** ile bölümüne, bu sayıların “aritmetik ortalaması” adı verilir.

$$\text{Aritmetik Ortalama} = \frac{a_1 + a_2 + a_3 + \dots + a_n}{n}$$

olarak hesaplanır.

Örnek: - 5 , 12 , 27 , - 8 ve 19 sayılarının aritmetik ortalamasını bulunuz.

Soru: 15 , - 6 , - 21 , 42 , - 13 ve x sayılarının aritmetik ortalaması 7 ise $x = ?$

Soru: 32 , - 65 , 81 ve 72 sayı grubuna hangi sayı eklenirse işlemin aritmetik ortalaması değişmez ?

Soru: 19 kişilik grubun yaş ortalaması 15 'tir. Bu gruptan yaşları toplamı 55 olan 9 kişi ayrılırsa, kalanların yaş ortalaması kaç olur ?

Sayı Problemleri

Bir problemde bulunan bilinmeyenlerin x , y , z cinsinden yazılımına “denklem kurma” adı verilir.

Problemde verilenler denkleme dönüştürülerek çözüm üretilir.

Örnek: Hangi sayının 4 eksiğinin 3 katı, aynı sayının 18 fazlasına eşittir ?

Soru: Hangi sayının 2 katının 6 fazlası, aynı sayının 7 eksisinin 4 katına eşittir ?

Soru : Ardışık iki negatif sayının toplamı -31 'dir. Bu iki sayının çarpımı kaç olmalıdır ?

Soru : Ardışık 4 çift sayının toplamı 596 'dır. Bu sayılardan **en büyüğü kaç olmalıdır ?**

Soru : Bir sınıftaki öğrenciler sıralara 2 'şerli oturduklarında 1 kişi ayakta kalıyor. Sıralara 3 'erli otururlarsa da 4 sıra boş kalıyor. Buna göre sınıfta kaç öğrenci vardır ?

Soru: Yunus'un parası, Zeynep'in parasının 3 katıdır. Yunus Zeynep'e 10 TL para verirse, Yunus'un parası Zeynep'in parasının 2 katı oluyor. Buna göre ikisinin başlangıçta toplam kaç TL'si vardır ?

Soru: Bilet kuyruğundaki bir kişi; baştan $(2n + 5)$. sırada, sondan ise $(n + 3)$. sıradadır. Sırada toplam 67 kişi varsa bu kişi sondan kaçınıcı sıradadır ?

Soru: Bir öğrenci 2 kalem ile 1 deftere 15 TL ödüyor. Arkadaşı ise aynı malzemelerden, 3 kalem ile 2 deftere 26 TL ödüyor. Buna göre, defter kalemde kaç TL fazladır ?
(Taraf tarafa yok etme metodu kullanılır.)

Soru : Bir çiftlikte toplamda 22 koyun ve tavuk vardır.
Grupta 58 tane ayak bulunduğuna göre tavukların sayısı,
koyunların sayısından kaç fazladır ?

Soru : Bir kişinin elinde 5 ve 10 TL'lik kağıt paralardan 21 tane bulunmaktadır. Paranın toplam tutarı 175 TL ise bu kişinin elinde 5 TL'lik kağıt paralardan kaç adet bulunmaktadır ?

Kesir Problemleri

Örnek: Hangi sayının $\frac{3}{5}$ 'inin 12 fazlası 36 'ya eşittir ?

Soru : Hangi sayının çeyreğinin 14 eksiği, aynı sayının 2 katına eğittir ?

Soru : Hangi sayının 5 fazlasının $\frac{2}{3}$ 'ünün $\frac{6}{7}$ 'si 16 'ya eşittir ?

Soru: Hangi sayının yarısı ile $\frac{3}{5}$ 'inin toplamı, aynı sayının 1 fazlasının çeyreğine eşittir ?

Soru: Bir tel çubuk 9 eŖit parçaya bölünüyor. Eğer 12 eŖit parçaya blnseydi parçaların uzunluğu bir önceki parçalara göre 3 cm daha kısa olacaktı. Buna göre telin uzunluğunu bulunuz.

Soru : Bir kişi merdiven basamaklarını 2 'şer 2 'şer çıkıp, 3 'er 3 'er iniyor. Çıkarken attığı adım sayısı, inerken attığı adım sayısından 11 fazla ise merdiven kaç basamaklıdır ?

Soru: Bir kişi maaşının; çeyreğini ev kirasına, $\frac{1}{12}$ 'sini kredi borcuna, $\frac{1}{8}$ 'ini de faturalara ayırıyor. Toplamda 990 TL kullandığına göre elinde kaç TL'si kalmıştır ?

Soru: Bir kişi maaşının $\frac{2}{5}$ 'ini ev kirasına, kalan parasının da $\frac{1}{4}$ 'ünü gıda harcamalarına ayırıyor. Elinde 900 TL kaldığına göre bu kişinin maaşı kaç TL'dir ?

Soru: Manav elindeki limonların önce $\frac{1}{6}$ 'sını, sonra da kalanların $\frac{2}{7}$ 'sini satıyor. Elinde 100 adet limon kaldığına göre başlangıçta kaç limonu vardı ?

Yaş Problemleri

Soru: Anne ile iki çocuğunun yaşları toplamı 46 'dır. 8 yıl sonra yaşları toplamı kaç olur ?

Soru: Babanın yaşı, çocuğunun yaşının 4 katına eşittir. 16 yıl sonra ise babanın yaşı, çocuğunun yaşının 2 katı olacaktır. Buna göre babanın şimdiki yaşı kaçtır ?

Soru: Annenin yaşı, iki çocuğunun yaşları toplamının 3 katına eşittir. 3 yıl önce ise annenin yaşı, çocuklarının yaşları toplamının 4 katına eşit idi. Buna göre çocukların şimdiki yaşları toplamı kaçtır ?

Soru: Babanın yaşı, 4 'er yıl ara ile doğan üç çocuğunun yaşları toplamına eşittir. Baba 72 yaşında ise ortanca çocuk doğduğunda baba kaç yaşındaydı ?

Soru : Murat'ın yaşının Simge'nin yaşına oranı $\frac{5}{2}$ 'dir. Simge, Murat'ın yaşına geldiğinde yaşları toplamı 65 ise Murat'ın şimdiki yaşı kaçtır ?

Soru: Çocuğun babasının yaşına oranı $\frac{1}{4}$ 'tür. 6 yıl sonra yaşları oranı $\frac{5}{14}$ olduğuna göre, babasının şimdiki yaşı kaçtır ?

Yüzde Problemleri

$$\frac{a}{100} = \% a \quad (\text{Yüzde } a \text{ diye okunur.})$$

x sayısının % a 'sı $x \cdot \frac{a}{100}$ olarak bulunur.

Örnek: 450 sayısının % 12 'si kaçtır ?

Soru : 25 sayısının % 20 'si ile 80 sayısının % 35 'inin toplamı kaçtır ?

Soru : % 35 'i 42 olan sayıyı bulunuz.

Soru : 50 kişilik sınıfta bir sınavdan başarılı olanların sayısı 40 kişi ise, bu dersin başarı oranı kaçtır ?

Soru : Bir sayı kendisinin % 40 'ından 36 fazladır. Bu sayının % 20 'si kaçtır ?

Soru : Bir sayının % 20 fazlası 30 'dur. Bu sayının % 16 eksiki kaç olmalıdır ?

Kâr – Zarar Problemleri

Soru : 150 TL'ye alınan bir mal % 40 kârla kaçta satılır ?

Soru : Etiket fiyatı 320 TL olan bir mal % 40 indirimle kaçta satılır ?

Soru : Satış fiyatı 200 TL olan bir mal, etiket fiyatı üzerinden ilk önce % 30 indirim uygulanıyor. İndirimli fiyat üzerinden % 25 indirim daha yapıldığında malın son satış fiyatı ne olur ?

Soru : Satış fiyatı 500 TL olan bir ürüne etiket fiyatı üzerinden % 40 indirim hedefleniliyor. Ürünün alış fiyatı satıcıya zamlı gelince ürüne indirimli fiyat üzerinden % 10 ekleme yapılıyor. Malın son satış fiyatı ne olmuştur ?

Soru : 420 TL satış fiyatı olan bir ürün indirim ile 294 TL'ye satılıyor. Buna göre % kaç indirim yapılmıştır ?

Soru : 120 TL indirimle 360 TL'ye satılan bir ürün etiket fiyatı ile satılmış olsaydı % 60 kâr yapılacaktı. İndirimli yapılan satıştan satıcıya kaç TL kâr kalmıştır ?

Soru : Balıkçı 50 kg hamsiyi kilosunu 8 TL'den satmayı hedeflemektedir. Hamsileri satışa süremeden balıkların % 20 'si bozuluyor. Satıcının para kaybının olmaması için kalan hamsilerin kilosunu kaç TL'den satması gerekmektedir ?

Faiz Problemleri (Basit Faiz)

A : Ana para (Kapital)

t : Süre

n : Yıllık faiz yüzdesi

f : Faiz miktarını gösterebilirsin.

t yıl sonundaki faiz miktarı

$$f = \frac{A.n.t}{100},$$

t ay sonundaki faiz miktarı

$$f = \frac{A.n.t}{1200},$$

t gün sonundaki faiz miktarı ise

$$f = \frac{A.n.t}{36000}$$

eşitliliği

ile bulunur. (Sayısal hesaplamaların kolay olması için 1 yıl 360 gün olarak alınır.)

Örnek: 4000 TL'si olan bir kişi, % 8 yıllık faiz ile 2 yıl sonunda kaç TL faiz elde eder ?

Soru: Yıllık faiz oranı % 15 olan bir bankaya yatırılan 3000 TL 4 ay sonunda çekiliyor. Kişinin eline kaç TL geçer ?

Soru: Yıllık faizi % 10 olan bankada 800 TL 9 ay süresince hesapta tutuluyor. Sonra çekilen para yıllık faizi % 12 olan başka bir bankada 5 yıl süresince bekletiliyor. En sonunda kişinin hesabında kaç TL bulunmaktadır ?

Soru: Yıllık % 20 faizle bankaya yatırılan para kaç yıl sonunda kendisinin 2 katı kadar faiz getirir ?

Soru: 9000 TL'nin bir kısmı yıllık % 16 faizle, kalan da yıllık % 14 faizle başka bir bankaya 1 yıllığına yatırılıyor. İki bankadan da gelen faiz miktarları aynı ise ilk bankaya kaç TL para yatırılmıştır ?

Soru: Yıllık % 18 faizle 4 aylığına bankaya yatırılan para süre sonunda hesaptan çekiliyor. Kişinin eline 1060 TL geçtiğine göre kişinin ana parası kaç TL idi ?

Bileşik Faiz (Müfredatta Yok)

1.Yol: Bileşik faizde, her yıl sonundaki faiz ana paraya eklenir. Bir yıl sonunda elde edilen paraya belirlenen faiz oranı tekrar uygulanır. Her sene bu işlem devam edilir.

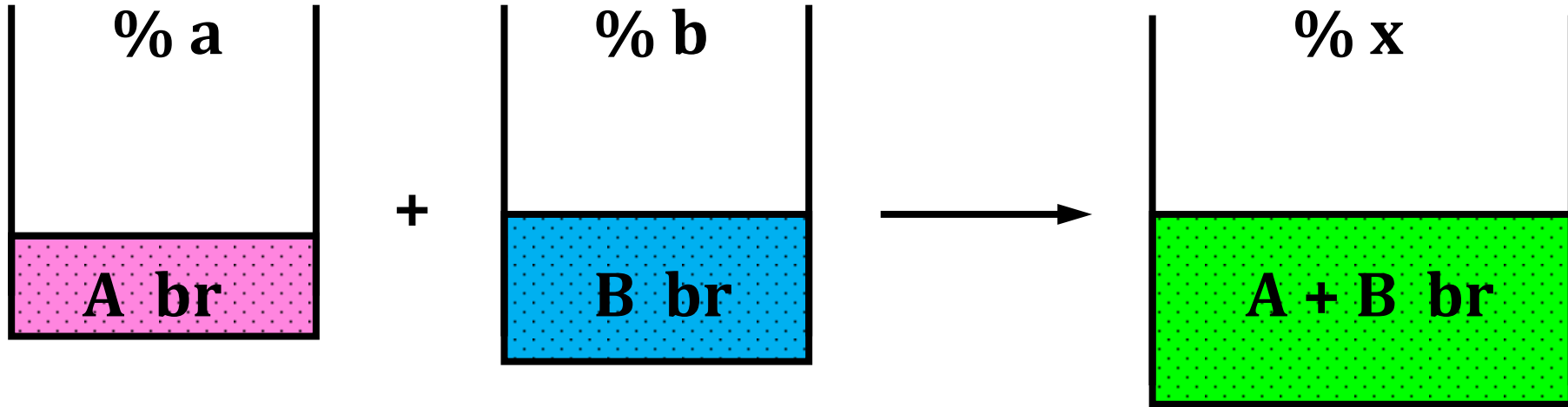
2.Yol: $A + f = A \cdot \left(\frac{100 + n}{100} \right)^t$ eşitliği kullanılarak ta

f bileşik faiz miktarı bulunabilir.

Soru: 2000 TL bir bankaya yıllık bileşik faizi % 10 'dan 2 yıllığına yatırılıyor. Kişinin eline geçen faiz miktarını bulunuz.

Soru: % 25 'ten 320 TL'nin 3 yıllık bileşik faizi kaç TL olur ?

Karışım Problemleri

% a , % b , % x maddenin karışımındaki yüzdeliğidir. Son karışımındaki maddenin çözeltildeki yüzdelik oranını bulmak için;

$$A \cdot \frac{a}{100} + B \cdot \frac{b}{100} = (A + B) \cdot \frac{x}{100}$$

eşitliği kullanılır.

Paydalar sadeleştirilerek denklemden istenen bulunur.

Örnek: Bir kaptta % 30 tuz içeren 900 gr, diğer kaptta ise % 20 tuz içeren 600 gr tuzlu su bulunmaktadır. Bu iki karışım bir kaptta birleştirildiğinde yeni karışımındaki tuz oranı yüzde kaç olmalıdır ?

Soru: Alkol oranı % 30 olan 60 lt'lik karışıma, alkol oranı % 15 olan 140 lt karışım ekleniyor. Son karışımın alkol oranı yüzde kaçtır ?

Soru: % 40 şeker içeren 150 lt'lik karışıma, % 50 şeker içeren x lt karışım ilave ediliyor. Oluşan karışımdaki şekerin oranı yüzde % 44 ise x kaç olmalıdır ?

Soru: 40 kg'lık sulu karışımda % 25 oranında şeker bulunmaktadır. Karışıma 10 kg şeker ilave edilirse karışımdaki şekerin oranı yüzde kaç olmalıdır ?

(Karışıma saf madde ekleme olayında, maddenin oranı % 100 olarak alınır.)

Soru: % 45 'i Şeker olan 200 lt'lik sulu karışım kaynatıldı-
đında 50 lt su buharlaŐıyor. Kalan karıŐımında Şekerin ora-
nı yũzde kaçtır ? (Karışıma su ekleme veya çıkarma olayında,
suyun içinde karışımın diğer maddesi olmadığından maddenin
oranı % 0 olarak alınır.)

Soru: % 30 'u tuz olan 50 kg'lık sulu tuz karışımına 15 kg tuz, x kg su katılıyor. Karışımın tuz oranı % 25 olduğuna göre x kaç olmalıdır ?

Soru: % 60 'ı tuz olan sulu tuz karışımına karışımın üçte bir kadar su ilave edilirse karışımın tuz oranı yüzde kaç olur ?

Hız Problemleri

Hızı V olan bir hareketlinin, t zamanda aldığı yol x ise

$x = V \cdot t$ olarak hesaplanır.

Yol km , zaman $saat$, hız ise $km/saat$ birimleri ile gösterilir.

*** Sayılar başka birimler ile verilirse, birimler arası dönüşüm uygulanarak çözüm üretilir.

Örnek: 750 km'yi 12 saatte alan bir aracın hızını bulunuz.

Soru: 105 km/saat hızla 6 saatte alınan yol dönüşte 7 saatte kat ediliyorsa, aracın dönüşteki hızı kaç km/saat'tir ?

Soru: 2000 m'yi 50 sn'de alan aracın hızı kaç km/saat'tir ?
(m km'ye, sn'de saate çevrilir.)

Soru: 100 m uzunluğundaki tren 7900 m uzunluğundaki tüneli 80 km/saat hız ile geçtiğine göre, tren tüneli kaç sn'de geçmiştir ?

Soru: A ve B 'den birbirlerine doğru hareket eden iki aracın hızları sırası ile 75 ve 90 km/saat'tir. Araçlar 4 saat sonunda karşılaştıklarına göre A ile B arası mesafeyi bulunuz.

Soru: Aynı noktadan hareket eden iki aracın hızları sırası ile 100 ve 120 km/saat'tir. Aynı yolu hızlı olan araç 3 saat daha erken tamamladığına göre, kat ettikleri yol kaç km'dir ?

x km

Soru :

Aynı anda aynı yöne hareket eden iki araçtan hızlı olan C noktasında yavaş olan aracı yakalıyor. Buna göre $x = ?$

Soru: Kuvvetli rüzgarı arkasına alan bir kuş 80 km/saat hızla 6 saatte 600 km yol alıyor. Aynı koşullarda vardığı yerden geriye dönen kuş başlangıç noktasına kaç saatte döner ?

Kural: (Ortalama Hız) Hızları V_1 ve V_2 olan iki hareketlinin aldıkları yol birbirine eşit ise hareketlilerin ortalama hızı,

$$V_{\text{ort}} = \frac{2 \cdot V_1 \cdot V_2}{V_1 + V_2}$$

eşitliği ile hesaplanır.

*** Hız, zaman - yola bağlı olduğundan hızın aritmetik ortalaması alınmaz.

2.Yol:

$$V_{\text{ort}} = \frac{\text{Toplam Yol}}{\text{Toplam Zaman}}$$

eşitliği de

kullanılabilir.

Soru: A ile B arasını 110 km/saat hızla kat eden bir araç aynı mesafeyi dönüşte 90 km/saat hızla yol almıştır. Buna göre aracın yolculuktaki ortalama hızını bulunuz.

Soru: Bir araç 60 km/saat hızla iki şehir arası yol alıyor.
Araçın dönüşteki hızı V olup, gidiş - dönüşteki ortalama hızı
72 km/saat ise $V = ?$

İşçi – Havuz Problemleri

Bir işçi bir işi **a** günde, diğer bir işçi de **b** günde, ikisi birlikte **x** günde işi bitirsin.

Birinci işçi bir günde işin $\frac{1}{a}$ 'sını, ikinci işçi ise bir günde işin $\frac{1}{b}$ 'sini yapar.

$$\left(\frac{1}{a} + \frac{1}{b} \right) \cdot x = 1$$

genel çözüm eşitliğidir.

İkisinin birlikte günlük çalışma süreleridir.

Beraber **x** günde işi bitirirler.

Bir işin tamamını (% 100) gösterir.

Örnek: Usta bir işi 10 günde, çırağı ise aynı işi 15 günde bitiriyor. İkisi birlikte çalışsalar aynı işi kaç günde bitirirlerdi ?

Soru: Aslı bir işi 18 günde, Enes ise aynı işi 9 günde bitiriyor. İkisi birlikte çalışsalar aynı işi kaç günde bitirirlerdi ?

Soru: Usta bir işi 4 saatte, usta ile çırağı aynı işi birlikte 3 saatte bitiriyorlar. Buna göre aynı işi çırak tek başına kaç saatte bitirir ?

Soru: Yılmaz bir işin $\frac{2}{3}$ 'ünü 6 günde, Taha ise aynı işin $\frac{3}{5}$ 'ini ise 9 günde bitiriyor. İkiisi birlikte çalışsalar aynı işi kaç günde bitirirlerdi ?

Soru : Bir işi usta 10 günde, çırağı ise aynı işi 15 günde tamamlıyor. Usta ile çırak birlikte işe başlayıp 2 gün çalıştıktan sonra usta işi bırakıyor. Kalan işi çırak tek başına kaç günde tamamlar ?

Soru : Bir işi Yahya 6 günde, aynı işi Osman ise 9 günde bitiriyor. İkisi birlikte işe başlayıp 3 gün çalıştıktan Osman kalan işi Yahya'ya devrediyor. Buna göre kalan işi Yahya tek başına kaç günde bitirir ?

Soru: Boş havuzu A musluğu 10 saatte doldurmakta, havuzun tabanındaki bir B musluğu da dolu havuzu 15 saatte boşaltmaktadır. Havuz boşken iki musluk açıldığında havuz kaç saatte dolar ?

Soru: Boş olan havuzu A musluğu 12 saatte, B musluğu 15 saatte doldurmakta, tabandaki C musluğu ise dolu olan havuzu 20 saatte boşaltmaktadır. Havuz boşken üç musluk açıldığında havuz kaç saatte dolar ?

Soru: Boş havuzu A musluğu 12 saatte, tabandaki B musluğu ise dolu havuzu 18 saatte boşaltmaktadır. Havuz boşken iki musluk açılıp 6 saat sonra B musluğu kapatılıyor. Havuzun kalanını A musluğu tek başına kaç saatte doldurur ?

Soru :

A musluğunun akış hızı, B musluğunun akış hızının 3 katıdır. Kap boşken açılan iki musluk kabı 12 saatte doldurduğuna göre, B musluğu dolu olan kabı tek başına kaç saatte boşaltır ? (Akış hızı ile doldurma hızı ters orantılıdır.)